

*Драг Радославовић
свој*

Милосрђе: 399

БРАНИЧЕВСКИ ВЕСНИК

ОРГАН УДРУЖЕНОГ СВЕШТЕНСТВА
ЕПАРХИЈЕ БРАНИЧЕВСКЕ

Јануар – Фебруар

УРЕДНИК

Протојереј **БРАНИСЛАВ МИЛИЋ**
арх. намесник млавски

ПОЖАРЕВАЦ
Штампарија Ђорђа Наумовића
1936

С благословом
Његовог Преосвештенства Епископа Браничевског
Господина Dr Венијамина

БРАНИЧЕВСКИ ВЕСНИК

ОРГАН УДРУЖЕНОГ СВЕШТЕНСТВА ЕПАРХИЈЕ БРАНИЧЕВСКЕ

На почетку нове 1936 године

На почетку сваке нове године и појединца индивидуално и сваку корпорацију колективно, обузима нова радост, роје се нове мисли и жеље, рађају се нове мисли и одушевљења за нови и плоднији живот, за бољу срећу и најлепше успехе у новој години.

При ступању у нову годину и нас као свештенике и чланове епархијског удружења обузимају иста радост и иста осећања. Овога момента све наше молитве и жеље дижу се на првом месту за снажење наше организације, сложан и предан рад и најлепше успехе нашег свештеничког удружења. Желимо да се оваквим жељама овлада и нова воља и духовна снага у циљу појачања активности нашег удруженог свештенства у свима правцима црквено-народног живота. Нека Свемогући Бог, пред којим дефиљују године као секунде, указујући на нашу пролазност и нашу вредност само у оквиру вечности, у току нове године излије свој благослов на наше епархијско свештеничко удружење: да све појединачне снаге и воље свештеника, расејаних по нашој епархији, слије у једну стваралачку духовну снагу и јаку моралну вољу и обе ове силе упути на плодно поље рада: верско и морално подизање нашег многострадалног народа и интензивније струјање црквеног живота наше светосавске цркве.

* * *

Наше епархијско свештеничко удружење није само сталешка организација за заштиту наших личних и материјалних интереса и не дзо Бог да оно само то буде. Основа на коме је наше удружење организовано и његов програм и циљ је много шири и узвишенији. Лични и материјални интереси свештенства тако су тесно везани и проткани са религиозно-моралним проблемима и потребама народним да њихово решење зависи од повољног развијања и напретка ових последњих. Свештеник је на првом месту духовни лекар, пастир стада Христовог па тек онда све друго. На страшном суду божијем неће се питати колико је ко од свештеника материјално збринут него колико је уложио пастирске воље и труда да ниједна душа не погине и да целокупно

поверено му стадо уведе у царство Божије. Не сме се заборавити да су самоодрицање и пожртвовање најглавнији елементи свештеничке пастирске службе.

Свештенство по својој узвишеној пастирској служби становник је два света: реалног — земаљског и идеалног — небеског. Циљеви свештеничке пастирске службе излазе из оквира реалног — земаљског и увиру у вечно царство Оца Небеског. Шта је од овога двога прво а шта последње, шта главно а шта споредно? Није ли идеално над реалним и није ли земаљско само увод, припрема, средство и пут у небеско. „Иштите најпре царства Божијег и правде његове а све остало додаће вам се“.

Религиозно-морално стање нашега народа и озбиљно доба које преживљавамо императивно налажу: да се што пре изврши духовна мобилизација једне смишљене, организоване и појачане активности свих свештеника на својој бразди. Око 200 мирских и монашких свештеника има у нашој епархији. То су две стотине апостола и пастира, две стотине црквених радника готових да зарију својим пастирским плугом на црквеној њиви обраслој ковром. Величина и политичка снага нашега народа оскудева у високој религиозној и свести јакој морално-духовној снази за изграђивање и одржање народне заједнице. Сву своју духовну и моралну снагу у својој прошлости наш народ је црпао у вери у Бога. Наша светосавска црква и данас мора да буде извор нових моралних снага и будућих народних стремљења, чуварица свега онога што је добро и племенито у души народној, иницијатор за нова духовна стварања.

* * *

Последњи закон о народним школама и основној настави представља догађај од првокласне важности за нашу православну цркву и наше свештенство. Чињеница да је религиозно и морално васпитање наше школске деце поверено цркви и њеној бризи и контроли јесте прекретница у нашем црквеном животу. Младе и невине дечије душе треба развити тако, да буду и физички и духовно напредне, здраве и способне за користан живот а то се може постићи само у непосредној близини Христа Спаситеља и цркве.

Друштво свештеника са децом и сва његова педагошка настојања, да им ојача карактер, развије вољу за добро и очува их морално здраву јесте најделикатнија служба свештеника као вероучитеља, од чије савести и преданости зависи будућност нашег

црквеног живота и његов просперитет. Дивне јеванђеоске приче и поуке, живи хришћански примери једног вишег духовног живота, уредно похађање црквених богослужења, певање лепих црквених песама и вежбање још за детињства у делима љубави и милосрђа — све су то изванредни моменти који остављају најдубље утиске на душу дечију изграђујући снажан морал и здрав дух.

Контакт цркве са одраслијом децом после завршене основне школе и младићима у доба које је најкритичније по њихов физички и душевни развитак, јесте тако исто велики проблем цркве, који задире дубоко у живот црквени, и о овој проблему удружено свештенство преко свога листа мора проговорити. Целокупна наша омладина обојега пола треба да је најближе цркви и својем духовном пастиру и у њиховој близини и под њиховим руководством да се духовно развија.

* * *

Почетком ове нове године завршава се Јубиларна година прослава седамстогодишњице од смрти највећег српског јерарха, најзнаменитијег националног великана Св. Саве. Целе ове јубиларне године и наша црква и наша нација преносила се у доба наше старе славе и величине, доба наших најузвишенијих духовно-националних стремљења, доба када је изграђивана наша црквена и национална култура и створено такво драгоцено благо, којим наш народ јоште живи и којим се поноси пред осталим културним светом.

За време овога јубиларног славља у низу многобројних свечаности и приредби: религиозних, књижевних, уметничких и културних, манифестована је још једном наша светосавска религиозна и национална свест, изливена су многа дубока и побожна осећања за нашу светосавску православну цркву. Све те манифестације и осећања не могу и не смеју остати без знатнијих и трајнијих последица на ток религиозног живота и духовно стварање наше цркве и народа у будућности. Све те манифестације израз су нашег признања, дивљења и слављења првог и највећег српског светитеља и његових наследника и сарадника до данас с једне стране а с друге стране оне су живи извор нових надањућа и још увек акутни и савремени програм данашњим покољењима за виши живот и духовно отварање од данас.

Али у колико је то признање нашем духовном и националном оцу Св. Сави изражено у речима и осећањима не види се да је то исто учињено и делима. Највећи споменик захвалности

српскога православнога рода, храм Св. Сави стоји још увек само у пројекту. Многи и многи споменици знаним и незнатим јунацима нашим којима нека је слава, подигоше се а за споменик Св. Сави ни у овој јубиларној години није много урађено. На нашем свештенству и свима оданим синовима наше светосавске цркве стоји да се и овај црквени и национални дуг одужи.

* * *

Светосавска црква и њено свештенство у прошлости има најсветлију традицију. Ми се њоме можемо поносити и користити али не и искључиво њоме живети. Наш народ има право да и од савременог свештенства тражи његове сопствене напоре и плодове. За такве напоре и плодове нашег свештенства иницијативу, пут и најцелисходнија средства за њихов успешан напредак мора да да наше епархијско свештеничко удружење. Наш епархијски лист „Браничевски Весник“ мора да буде не само огледало и мерило вредности нашег свештенства него и духовни вођ и црквена труба, која ће пронети једну нову и снажну акцију нашег удруженог свештенства на верско-моралном препорођају и јеванђеоском просвећењу нашега народа, подизању дисциплине нашег црквеног живота, коју ће чути наш најудаљенији пастир и најзабаченији верни син нашега стада.

Колико обилате и драгоцене жетве а како мало посленика!

Зато је на почетку нове 1936 године наша прва мисао и најтоплија молитва Спаситељу нашем Исусу Христу: Да изведе све црквене пастире, сваког оног који је дао завет на верну службу Богу, одрекао се себе, узео свој животни крст и пошао за Христом — на велику жетву своју: подизање вере и морала као и свих духовних вредности код нашег народа.

Са таквим светосавским мислима и најискренијим молитвама и жељама за њихово остварење, излазимо пред нашу братију, сараднике и драге читаоце и свима срдачно честитамо нову 1936 годину.

Уредништво.

Онтологија и техника пастирске службе

Под онтолошким моментом (у пименологији) разумемо изузетни дар Божји, који, кроз тајну свештенства и кроз акт рукоположење, даје своје носиоцу (свештенику) моћ и пуноправност да дејствује у смислу спасавања пастве и извршавања пастирских дужности и

задатака. Под техничким пак моментом разумемо путеве, начине, облике и методе, кроз које се онтологија раскрива, цео онај дуги типикон свештеникових односа, тако многобројних и разноврсних према пастви и тако судбоносних по обоје.

Онтолошки моменат је несумњиво битни моменат, не само по свом објективном, више црквено-правном виду, по коме свештеник мора бити правилно рукоположен, кроз што у с в а ј а благодат светога Духа, него он то *треба* да буде и по свом субјективном виду: нисхођењу благодати свештеник треба да одговори својим усхођењем, активним усвајањем благодати кроз подвиге спасења личног и спасења пастве. Просто паствино усвајање благодати — неумножавање таланата, речено речима јеванђелским — не само да је не препоручљиво, него и кажњиво. И те како!

Технички се моменат односи према онтолошком као акцидентално према есенцијелном. Онтологија тражи, једном унутрашњом нуждом, да се објективизира и обелодани, да дејствује избавилачки у свима правцима. „Ви сте видјело свету; не може се град сакрити, кад на гори стоји. Нити се ужиже свијећа и меће под суд него на свијетњак, те свијетли свима, који су у кући (Мт. V, 14-15)“. Онтологија се обелодањује кроз технику; онтологија, тако рећи, не може без технике; техника је њен спољашњи израз, нужан израз. Етика има своје императиве. Онтолошки моменат пастирске делатности, као битно морални чинилац, нужно иде објављењу. Објављење садржине и суштине јесте већ ствар технике. Како ће се пастир у даном моменту према извесној чињеници или ситуацији или личности односити — техничко је питање, али решиће га онтологија. *Онтологија је, дакле, још и онај основни регулативни принцип, који помаже, да се и у најразноврснијим положајима нађе излаз, који ће највише одговарати суштини, улози и циљевима хришћанске ђименологије.*

Но постоје две онтологије и две технике. Божија, благодатно људска и демонска, апостатско-људска. Кад свака онтологија нађе и свој адекватан одговарајући израз, онда је ствар „у релу“, „чиста и јасна“. Спаситељ је највише и најжешће нападао оне, који нису „чисти“, т. ј. опредељени, оне који комбинују Божје са мизанско-велијајским. „Не можемо служити двама господарима (Мт. VI, 24) говорио је, а доцније у Апокалипсису: „О да си хладан или врућ!“ Ако повучемо разлику између објективне благодатне онтологије, с' једне стране, која је у чину

свештенства као таквом, и која је у богослужбеним актима дејствује без обзира на субјективну онтологију носиоца, — и субјективне онтологије, с' друге стране, која је у зависности од човекове воље и слободе и његова решења, које ће законе испуњавати, Божје или демонске, и његова напора у том смислу, онда долазимо до ова два основна типа пастира.

Тип *пошћуног* пастира, код кога објективна благодатна онтологија налази одзива у субјективној; који Божјој милости додаје своју, човечанску вољу (а преко ње и делатност) те тако постиже пуноћу и чистоћу онога што апостол зове Ликом Христовим у човеку. Исус Христос је прототип тог апсолутног пастира, у коме је, на најприснији начин, сједињено божанско и човечанско, и у коме је човечанско израз и облик божанског, највиша техника најдубље онтологије; и —

Тип *непошћуног* пастира, код кога уз објективну благодатну онтологију још живи и остаје „стари човек“, који своју човечанску субјективну онтологију не подешава благодатно-објективној, али који, најчешће, узима њену технику изражавања.

(Најбоље би било место *пошћун* и *непошћун* узети речи, које је сам Христос употребио: *прави* пастир и *лажни* пастир. Али у колико се црква све више развијала у једну одређену организацију и према њој подешавала своју егзегезу, под правим пастиром се све више разуме пастир са исправним канонским рукоположењем, док се под лажним пастиром разуме онај који тог, сходног прописима, рукоположења нема, или га је изгубио, павши било у јерес било у какву дисциплинску, строго кажњиву, према канонима, грешку. То је, претешко, једно јуридикчко-формално схватање, и сматрамо да је далеко од тога да обухвати, у потпуности, цео комплекс и цео проблем у једној овако важној ствари).

У првом случају, на благодатну објективну онтологију надовезује се субјективна, благодатно-спаситељска, техничка, као моћан и неодољив израз јединства двају основних чинилаца: објективног, божанско-благодатног и субјективног, човечанско-новоадамског.

У другом случају, кад се на објективно-благодатну онтологију није одазвала субјективна а, међутим, преузела је на себе сав њен спољашњи израз, то јест њену технику, онда је отворен пут за такве противуречности, за носиоце којих је још Спаситељ рекао: „Све што вам реку да одржите, држите и творите; али што они чине не чините (Мт. XXIII,3). Из контекста се види шта,

како и колико они чине: прво, они чине мало, важне ствари пропуштају, а лаке испуњују; друго, они све чине јавно, њима је главно техника („споља се показујете људима праведни“), а не онтологија („изнутра сте луни лицемерја и безакоња“).

Први пастир врши своју дужност предано и нужно. Други је отаљава. За првога је она радост. За другога је она мучење, сем ако није везана за рачуне.

Данашњи пастир, најчешће, зна само за местимичан, појединачан, моменталан однос према пастви. Данашњи свештеник је пастир у изузетним моментима службе Божје и обављања треб̄а с' једне а катихизације с' друге стране. Ако чак направимо разлику — католичка црква допушта ту разлику — између свештеника, као првенствено вршиоца свештенорадњи, и пастира као првенство стараоца над паством, онда можемо доћи до колико страховитог толико и истинитог сазнања: да пастира данас уопште, тако рећи, и нема! Све је сведено на Службеник, Требник и спискове рођених, венчаних и умрлих! Техничко је надвладало онтолошко. Пастир је, међутим, према стаду пастир, увек, па чак и кад није са стадом и код њега. Ту се више не ради о разлици у степену, него о разлици у суштини. Свештеник има изузетна пуномоћја, канал је благодати св. Духа, он је онтолошки различит од обичног хришћанина, и једино у томе и јесте смисао установе тајне свештенства. Христос није бадава рекао: Пастир и стадо! Каква је — огромна — разлика између пастира и стада таква је — огромна — разлика и између свештеника и пастве. Христос је знао шта је у човеку, и зато је дао свештенику божанске предности, којима ће налог човека уздићи, а стадо преобратити у хор слави Божјој.

Истина, католичка црква је и сувише далеко отишла у томе одвајању — које није формалног но моралног значења — клира од мирјана, придајући клиру апсолутно знамење; док су протестанске цркве отишле и сувише далеко у супротном правцу, у зближавању, затим и изравњавању, разлика између клира и мирјана, те је сада, теоријски, сваки мирјанин, постао у извесном смислу клирик, сваки стадник у извесној мери свештеник.

Кад стадник постаје свештеник, онда он прелази из једног нижег света у виши. Свештенство означава један од најтежих подвига хришћанских, и запрепашћује факат како се оно данас олако прима и схвата. Златоуст даје пример за обратно. Свештеник није у оном односу према хришћанину у каквом је био врач

према незнабожцима. Врач је вршио социјалну, не онтолошку функцију. Он је сачињавао касту. И кад год се извитоперавао смисао свештенства, свештенство је постајало каста. Свештеник у хришћанству, узима тако велике одговорности и у дужности на себе, да се једино може спасти спасавајући друге.

Ап. Павле је некад рекао: „Ко олтару служи од олтара да живи“. Данас то треба обратнo рећи: Ко од олтара живи олтару и да служи.

Свештеник треба да има и љубави, и милости, и вере, и наде, и смирења, и пре свега вере, и изнад свега љубави; да свакодневно практикује хришћанске мисли, и осећа хришћанска осећања, прво то и изнад свега то, па ће то само, после, да нађе пут и начин и облик и метод изражавања преко пастирске службе, Као из пуног извора, потећиће вода, чиста, бистра и питка. Прво Христа треба примити у свој стан, па ће, после, Он руководити и упућивати; и како се треба односити према пијаницама, према блудницама, према разбојницима како према биоскопу, како према позоришту; како према болесницима, а како према политици; како ће се ово учинити; како се треба онде снаћи; и тако даље и тако даље. Прво онтологија! Техника ће доћи сама, и неодољиво.

Сава Михајловић
студ. теологије

Поздрав

Поздрав треба да је култ свакога човека, јер је то етички изражај поштовања другога.

Њиме по поздрављају ближњи, путници и намерници, знани и незнани, стари и млади, мушки и женски, богати и сироти, учени и прости, а сваки онај који поздравља другога, представља себе као добра и благороднога човека по души и нарави.

Сваки онај, који уме да поздравља свакога знаног и незнанога, чини у животу једну од највећих заповести Христових, да ближњег треба волети и љубити као себе самога.

Јесте, поздрав је знак љубави, добрих, племенитих и васпитаних људи, који се у сусрету поздрављају лепим народним обичајем Божијим именом.

Поздрав је још увек акт учтивости, ако се то чини према старијима, а пријатељство, ако се то чини према млађима и себи равнима.

Поздрављају се данас сви, људи, жене, деца, раденици, сељаци и читава друштва.

Та лепа васпитна страна, постоји још из првих дана људскога рода, онда када је род људски био непросвећен, а данас у времену цивилизације и светскога прогреса, треба да је та васпитна страна код свакога.

Најлепше и највише се одржава и негује код војске. Они се сви поздрављају, почев од редова па до врховног команданта.

Њихов поздрав на лево и или десно сврстаних читавих дивизија и пукова у колоне, па ма то био поздрав свечан или жалостан, дира до срца свакога човека, када посматра, како се тај високи култ негује код наше узданице.

И бродови на узбуркавим таласима океанским као и они у пловним рекама и лукама, када се сусрећу поздрављају се својим заставама, усидреним на својим катаркама.

И возови са својим дугачким композицијма путника или робе, при сусрету или улази у станицама, њихови службеници поздрављају један другога.

Примећује се, да се грађани свих редова доста слабо јављају један другога па и свештеницима, док је у старија времена кад је било више љубави међу светом и поздрава било више.

Примећује се, да се и наши свештеници при пролазу један другога слабо јављају.

На путу за Београд један стари и угледан свештеник улази на једној станици у воз, и када је ушао угледао је, да на клупи седи један млади свештеник. Отишао је намерно да седне према њему, да се упозна, и да буде сапутник свога у Хр. млађега брата, па и да измене мисли међу собом, те да би тиме време прекинули. Када је стари свештеник сео према њему, млади га није ни погледао. Читао је и даље отворене новине. Стари је чекао, да заврши можда започети чланак у новинама па да се братски поздраве, али се у чекању преварио, јер је млади и даље претурао листове својих новина. После приличне вожње, стари је свештеник сишао на једној станици, и оставио свога млађега брата у ставу у каквом га је и затекао, с братским презрењем.

У једној од најпосећенијих наших бања, пуно на лечењу старих и младих свештеника, али у већини млађих.

На води, на шеталиштима, сусрећу се у Хр. браћа, али махом без поздрава, јер се очекује, ко ће пре коме да се јави. Старији очекују млађе да то учине, и тако бива да се за 3—4

недеље боравка у бањи у Хр. браћа и не поздраве и не упознају се међу собом.

Поздрав је дужност свакога, а нарочито свештеника, који треба да има свагда на уму да је то и култ свакога човека.

Поздрав другарски и братски нека чувају и врше наша у Хр. браћа и међу собом и према свакоме.

прота Милан Љ. Поповић
парох коларски

Рад свештеничког удружења

Резолуција

Прве редовне скупштине свештенства Епархије Браничевске, одржане на дан (21-VIII-) 3-IX-1935 год, у Пожаревцу.

Саслушавши очинску поуку свога Епископа да у овом тешком времену истрајемо у свом напорном раду за добро свога народа; по саслушању остале браће свештеника о том и другим питањима, сакупљени свештеници доносе ову резолуцију:

I

Нарочито у овом времену радити свом снагом на одржању и јачању вере и морала код своје пастве, да би се то неоцењено благо нашег народа сачувало и ојачало, јер, и ако нам је дужност да се бринемо за душе наше пастве, верујемо да ће се и економска криза, у коју је наш народ запао, одклонити јачањем вере и морала у нашем народу.

У том циљу свештеници ће свуда где им се укаже прилика учити народ.

II

Радиће у свим хуманим, просветним и културним друштвима која нерушећи Христову веру и морал хоће да учине добро, просвете и култивишу човека.

III

Радиће и помагаће покрете који у духу Христовом теже за социјалном правдом. Но да би свештеници то могли радити и успехом имати, треба да се отклоне оне сметње које им сметају и коче рад, а могу се отклонити.

IV

Свештенство Епархије Браничевске стоји чврсто и неотступно на становишту да би у интересу самог угледа свештенства

и користи по нашу свету православну Цркву и народ требао што пре порадити да се законитим путем обезбеди свештенство и његово материјално стање на бази систематских плата.

V

Свештенство исто тако неотступно моли обезбђење старих и изнемоглих свештеника путем пензије.

VI

Свештенство исто тако моли обнову старог јединственог свештеничког удружења за целу државу, налазећи да је оно било много корисније за Цркву и народ и за свештенство, него што су то садања Епархиска удружења.

VII

Тако исто свештенство моли да се престане са повуњавањем новообразованих парохија до добивања систематских плата а већ попуњене новообразоване парохије враћати у пред регулационо стање, гдегод се за то укаже прилика.

VIII

Најодлучније одбити од свештенства приговор да неће бити равносно на дужности ако се непосредно за исте не наплаћује већ напротив баш та непосредна наплата омета свештенство у свом узвишеном и идеалном раду и руши му углед и обесвјећује светињу његовог рада.

IX

Умолити Свети Арх. Синод да своју Уредбу о обавезном становању принципала на својим парохијама опозове.

секретар

Драг. Матејић
свешт.

Претседник скупштине

Милан Љ. Поповић
прота

II. На заједничкој седници управног и просветног одбора Еп. свешт. удружења одржаној 10-1-1936 (28-XII-1935) г. после оставке уредника проте Пајевића извршен је избор новог уредништва.

Две смрти и два васкрсења

„А створи Господ Бог човека од праха земаљског, и дуну му у нос дух животни“.¹ Прах земаљски и дух животни, то су два разнородна елемента, чијом је чудноватом комбинацијом

створен човек. И као што човек није само тело и не живи само телесним животом, нити је само дух не живи само духовним животом, него је једно плус друго, — тако исто човек не умире само телом, него може умрети и духом.

Телесна смрт не зависи од човека, неизбежна је и није опасна, јер је физичка и временска, те после ње мора настати васкрсење. Духовна смрт, условљена је вољом човековом, није неминовна, али је зато далеко страшнија од прве. Она је у правом смислу смрт, јер после ње не мора бити васкрсење, и човек њом може умрети за вечита времена.

Телесна смрт

Пре него што је Адам и окусио забрањени плод, још у моменту када је донео решење да га окуси, да погази Творчеву заповест, — он је већ био, и ако још у рају — ипак, далеко, врло далеко од дрвета Живота, од бесмртности. Себе и све своје потомство удаљио је од бесмртности, и између себе и свог потомства с једне стране, и бесмртности с друге, поставио је огромно растојање, које ће трајати све дотле, док буде трајао овај свет на планети.

Грех и проклетство ушло је у Адама, и као каква страховита венерична болест, нагризао је тело, окужило крв, нанело болести и подложило човека смрти. И све што се од тога момента родило од крви и тела првих људи, све је било окужено и заражено: „Гле, у безакоњу родих се, и у гријеху затрудње мати моја“,² Вапије Давид.

„Кроз човјека би смрт“,³ и она се преносила од оца на сина; с колена на колена, — и никог није било здравог, него све болесно и осуђено на пропаст: „И као што је људима једном одређено умрети“,⁴ Болна, али непобитна чињеница, која обухвата све: и велико и мало; и грешно и праведно: „И доброга и безбожнога он потиरे,⁵... обојица леже у праху земаљском и први их покривају“,⁶ сведочи праведни Јов. — Тело се враћа праматерији, од које је и узето: „Врати се прах у земљу како је био ?...“

² Пс. 51 ст. 5

³ 1 Кор. 15, 21

⁴ Јевр. 9, 27

⁵ Јов. 9, 22

⁶ Јов. XXI, 26

⁷ Проп. 12, 7

Јер си прах и у прах ћеш се вратити*.⁸ Тело се распада у делове, а ови у делиће и атоме. Нечије тело огањ сажиге, нечије тело рибе гутају; нечије, птице кљују и дивље звери прождиру. Огањ се угасио, и непео дрвета измешао се са пепелом тела човековог; звери, птице и рибе угинуле су, и ко зна шта је њихове лешине, у којима је било нечег и од тела човековог, ко зна шта је њих прогутало, и ко би могао знати кроз чије су ждрело прошли њихови прождирачи, — док се сав тај прах, човека, животиње и мртве природе није измешао, слио и негде у дубини утробе „Мајке земље“ заборавио.

То је крај, најстрашнији крај, трагичне улоге човековог тела у овом животу, коју му је Адам оставио у наследство.

Духовна смрт

Друга врста смрти јесте она, којом су умрли људи, којима је Спаситељ оставио да укопају умрлог оца младића, који хтеде поћи за њим: „Остави нека мртви укопају своје мртваце“.⁹ — Као што је растављање духа од тела, телесна смрт, — тако је исто, растављање, одвајање душе од Бога — духовна смрт. Јер човек у духовном смислу живи онолико, колико је у вези са Богом као извором живота. Грех мрачи ум човеков, и такви људи „Удаљени су од живота Божјег, за незнање које је у њима“.¹⁰ Јер такав ум, ум грехом помрачен, — све што мисли и дела плотско је и грешно, а: „Тјелесно мудровање смрт је“.¹¹ Грехом заразити ум — готова је духовна смрт. Јер такав ум, руководи човека ка греху. Он га управља на „широки пут“, пут пун плотског уживања и грешног сладострашћа. А тај се пут завршава безданом провалијом „Која живи у сластима, жива је умрла“.¹² Такав ум, који упућује човека на грех и порок, потчинио је греху и вољу човекову: „Незнате ли да коме дајете себе за слуге у послушање, слуге сте онога кога слушате, или гријеха за смрт или послушања за правду?“¹³ — Грехом поробљени ум и воља

* 1 Мој. 3, 19

⁹ Мт. 8, 23

¹⁰ Еф. 4, 18

¹¹ Рим. 8, 6

¹² 1 Тим. 5, 6

¹³ Рим. 6, 16

неминовно потчињавају истом ропству и трећу човекову силу — срце. Такво срце неће имати ону највећу и специфичну хришћанску врлину: љубав. Такво срце, води истом циљу, коме води грешан ум, и греху потчињена воља: „Ко не љуби брата, остаје у смрти“.¹⁴

Духовно васкрсење

Два су и васкрсења. Једно у овом животу — духовно; друго у оном — телесно. Време за прво васкрсење настало је одавно, има скоро две хиљаде година. Настало је оног момента, када је Бого-Човек отпочео своју проповед, и трајаће све до краја историје — до страшног суда. „Заиста, заиста кажем вам, иде час и сада је, када ће мртви чути глас Сина Божијег — који чују оживеће“.¹⁵ Многи духовно умрли чули су тај глас, и непрестано слушају, но ипак не васкрсавају, и неће васкрснути све дотле, док не приме са вером тај глас Сина Божијег, који само слушају, јер: „Ко моју реч слуша и верује Ономе који ме је послао имаће живот вечни“.¹⁶ Не васкрсавају сви, него само: „Ко моју реч слуша и верује“. Ко узверује, ко прими то и све остало што Бого-Човек говори, са вером, јер је то и остало кад говори о последној судби света и човека, надумно и за разум човеков несхватљиво. Али треба све примити кроз веру, без условно без икакве резерве. — Поверовати тек после Томиног проверавања, — није вера, и нема никаквих заслуга. Треба веровати и ту своју веру делима доказати.

Када су први људи згрешили, у том акту суделовале су све три човекове духовне способности; разум, воља и осећај — цела човекова душа. Следствено грехом су заражене и руиниране све три духовне способности. Овако искварена човекова природа, заједно са првородним грехом преносила се с предака на потомство. У Св. тајни крштења човек се ослобађа прародитељског греха, и добија благодат за духовно узрастање, но природа човекова и на даље покварена је и тежи ка греху: „Добро што хоћу не чиним, него зло што нећу, оно чиним“.¹⁷

¹⁴ I Јн. 3, 14

¹⁵ Јн. V, 25

¹⁶ Јн. V, 24

¹⁷ Рим. 7, 19

Као што је Адам згрешио целом својом душом, тако исто и сваки други човек грешећи после крштења, греши, и умом, и срцем и вољом. Да би духовно васкрсао, он мора препородити све три способности своје душе. — Сву своју интелектуалну снагу, умну способност употребити на упознавању Бога, да не будете као што св. Апостол каже: „Ниједног нема разумна, и ниједног који тражи Бога“. Ум умрљан грехом заменити умом Христовим, и све расуђивати онако како Он расуђује, јер: „Нико не узиђе на небо, осим који сиђе са неба, Син Божији који је на небу“. Нико није ушао у суштину тајни небеских, и нико их од људи незна. Син Божји који је на небу зна их, јер је Бог. Оваплотивши се постао је човек, и јавља их људима. Зато треба расуђивати онако како Он расуђује; онако мислити како Он мисли, јер је он једини Човек, који зна суштину ствари и бића. — Стари и грешни ум, ум који плотски, егостички и грешно расуђује, треба заменити умом, који је Христом прочишћен и опран, који ће моћи духовно да расуђује, јер: „Духовно мудровање живот је и мир“.¹⁸

Грехом поробљену вољу; треба подвргнути вољи Божијој: „Да буде воља твоја.“

Воља божија оличена је у закону даном преко Мојсија у Ст. Завету; а у Нов. Завету до савршенства допуњеном кроз Г. Исуса Христа. — Одбацивање свега оног; што човека чини човеком који живи по телу, а не по духу, води ка духовном васкрсењу: „Закон духа који оживљава у Христу Исусу, опростио ме је од закона грјеховне смрти“,¹⁹ свелочи св. ап. Павле и „јер како по Адаму сви умиру, тако ће по Христу сви живети“.²⁰

Срце покварено — непресушиви извор злих мисли, убиства, крва, прелуба и хуле на Бога, тражи Св. ап. Јаков да се препороди: „Поправите срца своја“.²¹ Треба га преобразити у срце, које ће попут чистог и лепог огледала, показивати само слику једног и јединог Бога, и које ће знати само за љубав онакву љубав, какву тражи син Божији: „Воли Господа Бога свог свим срцем својим, и свом душом својом и свом мишљу“.

¹⁸ Рим. 8, 6

¹⁹ 1 Кор. 15, 21

²⁰ 1 Кор. 15, 21

²¹ Јак. 4, 8

својом.... Воли ближњега свога, као себе.“ Које ће бити испуњено оном несебичном и пуном пожртвовања љубављу, која чини човека спремним, да и свој живот положи за ближњега јер: „Од ове љубави нико веће нема, да ко душу своју положи за пријатеље своје“.22 То је најглавнија врлина, из које ће се исцилити све остале.

Човек, који почне овако мислити, осећати и радити, духовно је васкрсао. То је васкрсење, којим је васкрсао Симон и Савле; васкрсење које је имао разбојник у дванаестом часу свога живота — на крсту.

Време овог духовног васкрсавања траје за сваког човека за сво време земаљског му живота, а за све људе уопште, до краја света. Тада ће ово духовно васкрсавање заменити једно јединствено и опште васкрсење.

Васкрсење шела

Да мртав човек може оживети, то није искључиво ново-заветна истина, за њу је знао и Ст. завет. Пророк Илија, по наређењу божијем долази код сарептске удовице, и деси се: „Разбоље се син жени домаћици... Тако да умре“. Тада св. пророк завапи ка Господу говорећи: „Госпoде, Боже мој, нека се поврати у дијете душа његова... и оживје“.23 Пророк Јелисије васкрсава сунамкиног сина.24 Само од додира костију умрлог Јелисија, васкрсава мртавац, кога су понели да сахране.25

У Нов. завету Спаситељ васкрсава јаврову ћерку. Хладну и укочену умрлу девојку, дотиче рука Бого-Човека, и живот почиње да струји у дотле непомиичном телу.26 Мртав син наинске удовице, по заповести Сина Божијег устаје.27 а Лазар из Витаније, припада неколико дана царству мртвих, па га потом Бого-Човек враћа у овај свет. — Ти су примери јасан доказ, да телесна смрт, није дефинитиван крај човековог битисања — дефинитивно прелажење у ништа, већ да ће настати моменат када ће сви васкрснути, као што је младић из Серепте сидонске и Лазар из Витаније. Најјачи доказ тога васкрсења, Спаситељ је

22 Јн. 15, 13

23 I Цар. 17, 17-22

24 Цар, 4, 32

25 II Цар. 13, 21

26 Мт: 9, 18

27 Лк. 7; 12

дао, васкрснувши Самога Себе. То једно и јединствено васкрсење није било тајна за Ст. завет: „Много онијех који спавају у праху земаљском, пробудиће се“,²⁸ вели пророк Данило, а пророк Језекија посматра, како се то васкрсење дешава. Он гледа како се оно, што је смрт раставила, опет синтезира. Сви се атоми једног тела познају међусобно: растурили ветром по води и бреговима; затрпани камењем или пегде у дубини земље, на дати знак избијају на површину, хрле једни другима, састављају делове а ови делове; свака коска познаје тело коме је припадала и где јој је место у томе телу: „Господ ме изведе у духу, и постави ме усред поља, које беше пуно кости.“ Потом: „Наста глас и би потрес и кости се прибијаху, свака на својој кости. И погледах и гле по њима изидоше жиле и месо, и озго се кожа навуче... И уђе дух у њих и оживјеше и стадоше на ноге, бјеше војска врло велика“.²⁹

Тај моменат засведочио је и Господ: „Иде час, када ће сви који су у гробовима чути глас Сина Божјег“. Када ће настати тај час: „О дану том, и о часу нико незна, ни анђели небески, до отац мој сам“.³⁰ Једно је сигурно, а то је, да ће се десити изненадно, да ће доћи: „Као лупеж по ноћи“.³¹ Тада ће се васкрсење мртвих извршити једним, већ наговештеним редом: „Мртви у Христу васкрснуће најприје“.³² Најпре они који су умрли са вером у васкрсење, па потом сви остали мртви. Тела праведника неће бити онако груба као пре смрти, него етерична, као тело Спаситеља по васкрсењу, које је имало ту способност, да пролази кроз затворена врата. Тела њихова биће од тога момента нераспадљива.³³ Но и ако ће њихова тела добити те нове квалитете и способности, ипак ће се јасно разликовати Петар од Павла, и Марко од Јована. Задржаће исти облик и лик који су имали у овом животу, јер како би иначе могли ученици, да препознају свога Учитеља по Његовом васкрсењу, ако би се физиономија по васкрсењу потпуно мењала. На питање каква ће бити тела греш-

²⁸ Дан. 12, 2

²⁹ Јез. 37, 1—10

³⁰ Мт. 24, 39

³¹ I Сол. 5, 2

³² I Сол. 4, 16

³³ I Кор. 15, 42

ника, Дамаскин у својој догматици одговара: „Какој извѣстенъ одному Богу“.³⁴ Вероватно да ће и она бити етерична, и сигурно нераспадљива.

То ће бити са умрлим, но: „Сви нећемо помријети“.³⁵ Свет неће потпуно изумрети, па тек после тога да настане Васкрсење и Суд, него ће се у једном одређеном, и само Богу познатом моменту, прекинути његово обнављање, тако да ће мноштво живих људских бића бити сведок томе чину. Тела живих преобразиће се: „И ми ћемо се претворити“.³⁶ Добиће исте квалитете и способности које имају тела умрлих по васкрсењу, тако да неће зависити, ни од времена, ни од простора: „Ми живи..... Бићемо узети у облаке, не сусрет Господу, на небо“.³⁶

15-X-1935 године
Брежаве.

Вит. Марковић,
свѣтл.

У име Оца, Сина и Светога Духа

Драга браћо!

„У радише свега бише, у штедише још и више.“

Народна пословица

Данас, када се сви ми повијамо под теретом данашње новчане кризе, ова наша стара мудра народна пословица треба да нам буде јеванђеље нашега живота и најсигурнији путоказ. Без рада и штедње нема живота. Дobar рад оплемењује човека. Он му отвара нове видике, снажи тело, подиже дух, удара чврст темељ благостању, а тиме уноси у живот човечији задовољство и срећу.

Сваки рад на први поглед многих и многих можда изгледа ситан и незнатан како за наш нациснални и културни тако и привредни напредак. Но овако можемо да мислимо само онда кад ствар гледамо само са једне стрзне, с лица. Али обрнимо ту ствар

³⁴ Васкрсење (Догматика Дамаскина)

³⁵ 1 Кор. 15, 51

³⁶ 1 Кор. 15, 51

³⁷ 1 Сол. 4, 17

и с друге стране, с наличја, па ћемо брзо доћи до осведочења, да баш такав „ситан“ рад може да буде по живот и опстанак нашега живља од огромног замашаја.

Човеку је одређено да ради. То му је усадила његова природа, а то изискују и његове животне потребе. Човек, дакле, може да осигура свој опстанак само радом и то неуморним радом. Па и наша стара књига „Библија“, изрекла је, да човек мора да зарађује себи хлеб. А то другим речима значи — да човек мора да ради и тако својим поштеним трудом да зарађује себи толико, колико му је потребно да може живети.

Човек може слободно да бира овај или онај посао, — према својој снази и вољи, и другим приликама. Али једно је главно, а то је, да посао има и мора да буде поштен, а рад неуморан и истински. Такав рад донеће успеха и уродиће сигурно добрим плодом. Јер рад одржава свет; добар рад стиче пријатеље, доноси част, углед и поштовање; добар, смишљен и поштен рад је, извор благостања и свакога задовољства; као што је напротив нерад и леновање легло свакога зла и несреће. Лењост понижава човека, а нерад ружи име, обара углед и част, упропашћује имовину, много пута крвавим знојем стечену, убија будућност куће и њезиних чланова, ствара моралну и имовну пустош, па доводи до очајања и пропасти.

Без паметна и поштена рада нема добра и поштена живота, ни праве тековине, па ни праве среће.

Па да се запитамо, да ли је то доста? Не, није. Није доста да човек само ради. Јер, ако неко — па макар колико да ради, а због свог непаметовања не види од свога рада никакве користи, онда на што му је сав рад. Већ је главно да човек од онога, што је својим радом привредио, баш нешто и сачува. А шта то значи? То значи, да са радом треба напоредо да иде и штедња. Узалуд је човеку сва мука, сва вредноћа и радљивост ако од зарађеног ништа не сачува. Његов је рад тада само у пола плодоносан. Зато паметни људи и кажу: „није мајстор онај који уме само да заради него онај који уме и да сачува“.

Бенџамин Фрранклин, чувени амерички државник, који је неуморно поучавао народ, да ради и штеди, и сам је био врло вредан, штедљив и поштен, те је од обичног штампара дотерао дотле, да га поштују и славе не само Американци, већ и цео свет. Чујте како он лепо говори о штедњи:

„Ко незна да штеди у оној мери, као што зна да заслужије, може аргатовати до смрти, па опет неће оставити иза себе ни пребијене паре. Како дошло, тако и прошло, — прича се о многим имањима. Ако желиш да постанеш имућан, научи се не само да зарађујеш, већ и да штедиш.

Ако мислите да није велики трошак чаша вина или пива, по нека посланица, нешто финије одело и још који сличан ужитак, треба да запамтите, да ситнице које се често понављају, исто су што и крупнице. Чувајте се да издатке не понављате сувише често. И мали талас потопа лађу, а сласт може да одведе у пропаст“.

Но много је људи, који ово незнају, или бар неће да знају, а овамо се жале на свој тежак живот и туже на немаштину. Можемо се ми укупати у посао као црви, али каква корист, кад смо ону пару, коју смо зарадили, страћили пре него се и загрејала у нашим рукама. У таквом случају рад само упола вреди. А ко тако живи, тај живи — „од данас до сутра“. Човек треба да живи тако, да од своје зараде сачува нешто и себи и својима.

Колико се само потраћи свога зноја, свога труда и муке на пример: на весеља и жалости, рухо и моду! Ужаснули би се, када би сва та издавања скупили и срачунали, па видели, колике су то своте. Човек не би веровао. Не велим да не треба трошити на весеља и жалост, рухо и моду, — али у свему треба бити умерен; треба да се измери своја снага, па према томе обавити или своју радост или своју жалост, или купити ово или оно рухо. Ни једно ни друго не огледају се у расипању своје тековине, муком стечене. Нарочито они мањи, тањи, сиромашнији не смеју да се угледају на оне јаче, имућније. У ових има више па им се онда и може, а да не осете. Али зашто тако да троши и да расипа онај, који нема и који „једва хвата крај с крајем“? И најпунија каса ће се испразнити, ако из ње више вадимо него што у њу domeћемо.

Није срамота, ако не обавимо богаташки своје весеље, али је и срамота и лудост, ако на то дамо и последњу пару, па можда узету и од зеленаша, који ће нам одерати и кожу с леђа, а после да хучемо, да дувамо у песнице, да мучимо голему муку и да се тужимо на велике порезе и сличне дације. А то све из пуне, луде сујете, јер забога „нећу да сам гори од онога“.

Одавно је човечанство стекло убеђење, да су штедња и умереност основ свакоме напретку, а расипање назадку. Трагови

о томе налазе се и у библијским књигама и у историји народа. За родних година Јосиф је спремао у Мисиру жито, да народ буде обезбеђен у народним годинама. Мудри Соломон поучавао је народ на радљивост и штедњу. Као пример узимао је често мрав: „Ленштино, иди мраву, па се од њега учи!“. Исус Христос опомиње ученике своје: „Сакупите мрвице, да ништа не пропадне!“

Ко не пази на своју имовину и живи без рачуна, тај мора да пропадне. Штедња треба да буде за нас морални закон, заповест нове вере рада. А расипник је светогрдник, који се баца блатом на светињу рада, баца се на цело друштво.

Расипање слаби дух штедње. Римски цар Калигула купао се у најскупоценијим мирисним есенцијама, давао је својим гостима златан хлеб и јела од злата, сипао је с крова међу свет кише од златног новца, пио је најдрагоценије бисерне перле растопљене у сирћету, потрошио у оно време 600 милиона златних динара за годину дана. Цар Нерон који се трудио да Калигулу надмаши у расипању, ловио је рибу у пурпурним мрежама, које су биле позлаћене. А сваког оног који је водио књиге о примањима и издавањима, називао је ђифтом и цицијом.

Али у штедњи човек не треба да иде опет толико далеко да постане тврдица, јер штедња није исто што и тврдичење. И Св. Писмо за тврдичење вели, да је извор многим злу. Ко згрће само на гомилу, не хотећи од свог имања створити какво било задовољство ни себи ни другима, то је тврдица. Од тврдице људи имају користи само после његове смрти, као од дебеле свиње.

Наш народ осуђује тврдичење као порок и зато у својим пословицама каже:

Ко хоће да се огреје код тврдице, нека понесе са собом ватре. Док не стече, мал не црче, а кад стече, а он црче. Пасји живео, пасји и умро. Не би ђаволу носј дао да се закоље.

Зато у вашем животу немојте бити и велике тврдице, већ разумно располажите са својим приходима.

Рад и штедња треба да иду под руку. Али где рад није плононосан, где његове плодове бере онај који не ради, где штедња не иде у корист штедише, већ расипнику ту се престаје радити и штедити, и настаје осиромашавање. Народ ради све мање а и штеди мање. Ако будемо мање радили, а још мање штедили, пашћемо на дно беде и нашу лепу, богату Отаџбину сурваћемо у пропаст.

Није то случајност што се највише штеди у богатим, просвећеним земљама. Што је више богатства у народу, то је више и просвете. А тамо где је много и просвете, биће људско друштво тако уређено, да онај који ради и штеди ужива у пуној мери и плодове свога рада и чувања. Што год дакле, будемо више чувањем, штедњом множили своје народне материјалне капитале, то ћемо гомилати и веће капитале умне, духовне, — просвећивањем се више. А са сваким кораком у просвети, корачићемо и у мудрости и у вештини уређења и свога приватног и државног живота. Односно, створићемо прилике које ће за рад поштену течевину и штедњу бити све повољније. Рад, штедња, просвета, мудро уређење људског живота, — све је то у тесној нераскидљивој вези. Исто тако као што је нерад, расипање отимачина, — незнање народно и неправда. Зато никад не треба да смећемо с ума ону нашу стару мудру пословицу: „У радише свега бише, у штедише још и више.“ Јер ко мудро споји ово двоје, тај је добро схватио циљ живота. Амин.

Данило Л. Поповић,
срешт. Вел. Селски

Проповед

**одржана на Преображење 1934 г. у
великоградиштанској цркви**

„Тако да се светли ваше видели пред људима, да виде ваша добра дела, и славе Оца вашег који је на небесима.“ (Мт. V- 16).

„И познајете истину, и истина ће вас избавити.“ (Јов. VIII, 32).

Побожни хришћани,

На данашњи дан пре 19 векова извршен је на гори Тавору велики догађај — Господ Исус Христос преобразио се је пред ученицима: Петром, Јаковом и Јованом и показао им славу своју при чему „засја се лице Његово, као сунце, а хаљине Његове постадоше беле као снег“. Мт. XVII, 2). Уздићи се до тог степена да се чак и телесно преобрази тако да се.....„на блиставом снегу којим је био покривен врх Ермона преливало нешто што је било блиставије од свачега другог, нешто што је било јаче

од сваке земаљске светлости“ (Ђ. Папини: Историја о Христу, стр. 288) могао је само истинити Бого-човек и нико више.

Овим актом својег Божанства и Човечанства Христос је несумњивим начином хтео посведочити тројници „најбољих ученика“, а преко њих и свима људима, да је прави Бог и као такав, једини у могућности да спасе људе.

Но тим чудом Свога Преображења и појави Мојсија и Илије при том Он потпуно уверава ученике, да је Господар закона и пророка, односно њихово испуњење. Немоћни да поднесу заслепљујући сјај Преображеног Господа ученици попадаше на земљу и ужасно беху запрепашћени. Али тада из облака који заклони Спаситеља, Мојсија и Илију, допре до њих глас Божји: „Ово је син мој љубазни који је по мојој вољи; њега послушајте“. (Мт. XVII, 5).

После 19 столећа од тог славног Преображења, Човечанство мада је искупљено од Спаситеља, немоћно је да се користи плодовима безграничне љубави, милосрђа и победе над тамошњим греха, смрти и страсти, већ спасење тражи у хладном сјају мана — у богатству. И са замагљеним очима од страсти и тежња за насладом и срећом, многи се и данас питају, сумњиво вртећи главом: „Је ли могуће да се Христос преобразио?“ — Не; то је апсурд; одговарају — „чуда су немогућа како данас тако и у време Христово... Нама није потребна вера већ научно знање...“ Грешни и не покајани становници на овој „долини плача“ чезну за срећом, славом и богатством, путем кога мисле, да се све може постићи. Веру је потпуно потисла наука и то „чиста наука“ која истиче само захтеве „здравог разума“ и тежи само њих да задовољи истраживањем и експериментисањем. А да би се уљуљкао потпуно у тој идололатрији златног телета и савест ућуткао, данашњи модерни свет тако рећи унисоно, кроз јавно мишљење, труби: да су вера, морал и све с њима у вези непотребни баласт, а да је морално исправљање и покајање ствар немогућа и непотребна, будући се коси са захтевом личне среће. На тај начин одбацује се страдање, крст и истина и за руководна начела усвајају: лаж, себичност, неправда, похлепа и морална разуданост под видом „слободне љубави“. А при таквом стању ствари није никакво чудо, што се исмејава над хришћанским светињама, над вечним спасењем и свима врлинама које могу цветати само на вишем ступњу хришћанске свести. Да таква морална трулеж тако води неминовно подивљавању и поживотињавању, најречитији су доказ: све чешћа самоубиства, крађе, убиства

и све врсте порока и сатанијаде. Но најжалоснија ипак појава јесте готово потпуно извлачење омладине и деце испод власти родитеља, тиранисање ових и једно крајње непоштовање које где где иде до постепеног упропашћивања економског. Многи родитељи забринуте претресају о овом злу, али будући да нису знали да васпитају своју децу, немоћни су да томе злу стану на пут и скептички гледају у неизвесну будућност. „Како су посејали онако ће и жњети“ — с пуним правом може им се рећи. Деца су заиста благослов Божји, али услед грехова родитеља и рђавог примера њиховог, у много случајева зло властито свети им се кроз рђаву, разуздану и раскалашну децу која постају бич Божији или каз а родитеља.

Многи се у чуду и са стравом у срцу питају: „има ли лека и спаса од зла и срљања у понор?“ Има — одговарамо — и он је у нама самим као год и зло што потиче из нашег нечистог, незајажљивог и страстима спутаног срца. Али да би се изашло из тога мрачног тунела, пре свега и изнад свега треба се духовно преобразити: одбацити зло, лаж и остале пороке и просијати вером, љубављу и простодушношћу; преживети, дакле корениту промену у души, срцу, уму и вољи које је Господ назвао „поновним рођењем“, кроз које једино и можемо ући у царство небеско (Јов. III, 3). У овом има често и несвесног падања и грешења, а нзиме, услед непросвећености или рђавог утицаја децава се да се под појмом простодушности схвата лукавост или препреденост. Али треба знати да је памет само облик простодушности. „Памет — по Папинију — није препреденост. Препредени људи побеђују увек само у првом тренутку, али касније извуку дебљи крај. Безазлена створења могу изгледати глупа али на послетку свагда се утврди да је њихова глупост скривала велику памет. Проста, безазлена, искрена створења имају неку моћ која збуњује и најлукавије људе: моћ невиности. Дете које својим питањем нагна стара човека на ћутање, сељак који својим одговорима зачепи уста филозофу, обични су симболи победоносне снаге што је има Невиност. Простодушност понекада надахне проста човека да изврши дела и изговори речи које више вреде него сви изуми обичне дипломације...“ (гв. стр 228).

Али да би постигли ту дубљу промену, неопходно је, да се пробуди успавана наша унутрашњост и обрати очи своје са овоземаљских, пролазних задовољстава, тежња и лупања, за која је још мудри Цар Соломон рекао: „Видех све што бива под

сунцем, и гле, све је таштина и мука духу" (Књ. Проповедникова I, 14) — ка правој, чистој и спасоносној Истини Христова јеванђеља, к оној светлости духовној, у сенци које једино може се задобити милост божја и остварити циљ земаљског тешког и опасног пута — вечно блаженство. Људи, заслепљени таштом, славом и богатством на „плачевној долини“ неће и не могу да увиде да се њима не може задобити истинита срећа нити мир у души, јер она се не постиже трчањем за благом и неправедним богаћењем, већ несребичним, скромним и пожртвованим радом за срећу и благостање ближњих, дакле, за победу Христових начела: љубави, мира, правде и истине у свету.

Буђење ово условљено је утицајем „с више“ (Јов. 19, 11) — благодати Христове но то не значи да се оно само помоћу ње остварује, већ и ми сами морамо да покушамо уздићи се изнад власти слепих инстиката и стресајући лажни стид од „не модерног“ тобож верско-моралног курса, следујемо Христу применом узвишених јеванђелских принципа. А кад се у души нашој буде појавио захтев личног учешћа у делу спасења, он ће нам улити сазнање о нашој сићушности и недостојности пред Богом и побудити нас, да, поред борбе против свега оног што би могло испунити наш ум, срце и душу нечистотом и мраком, потражимо лека у спасоносном дејству искрене молитве. Уски пут, пут до победе над самим собом не води преко угађања телу и његовим нагонима него кроз трпљење, унижавање, страдање и све видове моралног пургаторија (чистиљашта) и присподобљавања Христу „миру нашем“. На том трновитом и пуном искушења путу не може се извојевати никаква победа без главних услова моралног и духовног напредовања: поста, кајања, милосрђа и осталих хришћанских врлина „Овај се род — рекао је Христос — ничим не може истерати до молитвом и постом“. (Марко IX, 29).

Уображавање — код многих случај — да се духовни живот може и без ових средстава организовати, право је духовно слепило које непобитно утврђује, да у душама дотичних не постоји још никакав импулс за приближавање идеалу религијски настројеног појединца — моралном савршенству. Негативно ово духовно стање настало је из гордости која је узрок изгнања прародитеља наших из раја, а која и многим хришћанима на жалост смета и не допушта да се спасу.

С тога да би помоћу Божјом победили „злоначнога врага“ који се у нама самим утицајем нечистих сила залегао, упе-

римо, постом, духовним а не само телесним, молитвама и милосрђем прочишћени наш дух светлом лику данас нас ради преображеног Господа Исуса Христа и благодат Духа Светог просветлиће нам ум, загрејати срце топлом љубављу и одушевити вољу да скинемо са себе наслеђени и у животу умножени греховни терет, а да постигнемо преображај снагу ћемо наћи у непоколебљивом уверењу и нади, да смо радници на једном најсветијем и најспасоноснијем послу који за тим с нама продужује и довршава сам Спаситељ наш, коме нека је слава сада, увек и у све векове — амин. —

Атан. Ст. Илић,
катихета.

Религија и религиозни живот старих Словена

Предавање одржано на народном универзитету у Петровцу 1928 године

У животу свих људи и свих народа, религија је имала одувек великог, па и највећег удела. Дубоку важност и неопходну потребу религије у народном животу доказује чињеница, да у светској историји није било ни једног народа без религије.

Човек је у току своје дуге историје живота на земљи интуитивно осећао Бога у себи; то осећање присуства божјег давало је смисла његовом целокупном и физичком и духовном животу. Човечанству је религија била вазда поуздан ослонац и верна водиља и у добру и у злу.

Религија узноси човека пут неба; распаљује у њему идеализам; даје импулс и превагу његовом духовном животу; диже морал и води човека ка највишем, апсолутном савршенству — Богу.

Религија није само теорија, свест, сазнање о Богу; она је одувек била и правило човековог живота. Религиозно убеђење продира кроз ум у срце и осећање, и даје најјачи потстрек за морални живот човеков. Према томе религија је у животу људи била увек уточиште и ауторитет, на коме су почивали сви морални закони.

На тај начин религија је у животу свих народа вршила највећи утицај; изграђивала њихову духовну културу и стварала морална начела.

Постанак религије датира се постанком првих људи; први човек доласком на свет донео је собом религиозни отисак на својој души, свест о постојању Бога као апсолутног, вечног бића, од кога све живо води порекло. Тај првобитни религиозни појам био је најчистији појам о једноме Богу, о једноме Творцу, узроку постојања света. То је утврђена чињеница теолошких наука.

Тај првобитни појам о једноме Богу доцније се код народа неких развијао, усавршавао, као код Јевреја, а код других је временом искварен, материјализован, сведен на обожавање разних предмета, животиња, природних сила, па и људи.

Да је тако, сведочи нам и грчки историчар Херодот, који криви Хомера, највећег грчког песника, да је својим митовима у многе богове искварио јелинску религију. А велики филозоф Платон грди старе песнике и не дозвољава им приступ у своју идеалну државу, јер су својим бајкама о многим боговима искварили чисту религију. Да је тако сведоче нам и све многобожачке религије, у којима над свима боговима стоји врховно божанство као отац и господар свих богова.

У главноме имамо ове религијске облике: монотеизам, вера у једнога Бога; дуализам вера у божанство добра и божанство зла која воде непрестану борбу у овоме свету и тако утичу на живот људи; политеизам, вера у многе богове; деизам, вера у трансцендентног бога, који је свет створио давши му вечне законе да се по њима управља, и који је потпуно изолован од света и не утиче на судбину људи; пантеизам је обрнут облик од деизма, бог је у самој природи, Бог и природа су једно исто.

Разни облици многобожачке вере ови су: фетишизам — обожавање фетиша, разних рукотвора, амађија, у којима почива божанство; идолатрија — обожавање мртвих идола — богова, направљених у виду животиња, људи или комбиновано; тотемизам — обожавање живих животиња: сабеизам — обожавање небеских планета: сунца, месеца и звезда; сабеизам је особито био развијен код азијских народа, Асираца и Вавилонаца, и он је учинио веома великих услуга развијању астрономије и др. наука о небеским телима. Затим имамо анимизам — обожавање душа предака и антропотеизам — обожавање живих људи. Веровало се на пример да је Александар Велики син Зевсов, а Платав и Август синови Аполонови.

Све многобожачке религије имају заједничка божанства: Небо — као оца и Земљу као мајку свега што живи. Ова божанства симболично претстављају тајанствени утицај сунца, то-

плоте, светлости, влаге, с једне и земље с друге стране на живот природе.

Тако имамо код Инда: „Диаус — питар и Притхива“ код Грка: Уранос и Геа или Зевс и Хера; код Римљана: Јупитер и Терраматер.“

Све религије индо-европских народа: Грка, Римљана па и Словена, развиле су се под утицајем велике индијске религије. Ако само упоредимо индијску религију са словенском, видећемо велику сличност, да не кажемо истоветност, У осталом нема нових многобожачких религија, као што нема ни нових народа; већ су сви осниваоци многобожачких религија своју нову религију засновали на већ постојећим старим религијама, давши им ново обележје, нове форме и циљеве.

Највиши бог Словена био је Перун, громовник, бог над боговима, отац људи; он је постао од индијскога бога „Варуна“ највишег бога, бога неба, цара света. Индијском богу „Вата“, богу ветра, одговара наша реч ветар, који су наши стари обожавали као природну силу; индијском богу „Агни“ одговара наша реч „огањ“, који су наши стари такође обожавали.

Затим имамо „Велеса“ — бога стада; Додола — божанство земаљске плодности, Марса — бога рата; Радлоста — домаћег заштитника; Деметру — богињу земаљског прорашћа; Венеру (Даницу) богињу љубави и порођаја; Дијану — богињу лова, и др. мање позната божанства.

Идоле својим боговима Словени су правили од дрвета, камена и печене земље, а давали су им облик човека или са извесним животињским деловима. Тако н. пр. кип Перунов резан је од дрвета облика човечјег, са сребрном главом, златним ушима и гвозденим ногама — символ његове божанске мудрости и снаге.

Пред Перуновим кипом стално је горела св. ватра, која ако би се грешком жреца угасила, жрец би био кажњен смрћу.

Богови старих народа имали су своје специјалне реоне и дужности у њима, и у своме реону били су апсолутни господари. Да наведем само један пример ради карактеристике њихове силе и владе. По Виргилију римском песнику, бог Еол владао је у пространој пећини над непобедним ветровима и хучним бурама, и држи их затворене у тамници; они бесне због тога и страшно ричу око врата пећине; бог Еол седи на узвишеном месту са скиптром у руци па утишава духове и ублажава гнев њихов; кад то не би чинио, ова би, брза, однели са собом мора и земље и високо небо, па их ваљали кроз просторе; али све-

моћан отац богова, Јупитер, бојећи се тога, затворио их је у црну пећину, па још озго набацао тешка и висока брда и дао им краља, који се обавезао, да ће им или притезати или пуштати узде, како му он нареди.

Поред богова наш народ је обожавао и нижа бића — зла и добра, која стоје између богова и људи, као: виле, вечно младе девојке, дуге косе, у белом оделу кад — кад наоружане стрелама. Виле могу много помоћи а тако исто и нашкодити људима. Наши јунаци у народним песмама добили су снагу од вила. Тако у народној песми Милош Обилић змајски син стоји: „Што год има у Срба јунака, свакога су одгојиле виле; многога су змајеви родили. Осим ових веровали су у рођенице — суђенице, опет девојке које одређују судбину људима о рођењу; веровали су у море и вештице — зла женска бића, која јашу на метлама (отуда децу не ваља тући метлом јер је метла атрибут демона), сисају људима крв и одузимају живот, за тим у вукодлаке или вампире — мртваце који устају ноћу из гробова и људима чине зла. Вампири могу бити само душе злих људи. Поштен се човек не може повампирити по веровању наших старих.

— Наставиће се —

прота Бран. М. Милић

Службене вести

Одликовани

1) Одл. Арх. вл. бр. 2137 од 7/20-XII-935 г. одликован је правом ношења протске камилавке јереј Атанасије Илић, парох II вел. градиштанске парохије.

2) Одл. Арх. вл. бр. 2137 7/20-XII-935 г. одликован је правом ношења набедреником, јереј Стеван Стевановић, парох коларски.

3) Одл. Арх. вл. бр. 2137 од 7/20-XII-935 одликован је правом ношења црвеног појаса јереј Драгољуб С. Поповић, парох I шетоњски.

4) Одл. Арх. вл. бр. 2137 од 7/20-XII-935 г. одликован је правом ношења црвеног појаса Миливоје Тирнанић, парох седларски.

5) Одл. Арх. вл. бр. 2137 од 7/20-XII-935 одликован је правом ношења црвеног појаса јереј Гљеб Квјатковски, парох десински.

6) Одл. Арх. вл. бр. 2137 од 7/20-XII-935 г. одликован је

правом ношења црвеног појаса јереј Стеван Стевановић, парох сараорачки.

Рукоположења и производства

Њ. П. Е. Браничевски изволео је на св. литургијама рукоположити и произвести следећа лица:

1) монаха Платона, сабрата м-ра св. Петке у чин јерођакона на дан 25-XI-1935 г. у м-ру Св. Петки.

Примљени у клир

1) Одл. Арх. вл. бр. 1764 од 28-XI/11-XII-1935 г. примљен је у клир Епархије браничевске јереј Лав Доседјел, по уредном добијеном канонском отпусту из Епарх. охридско-битољске.

2) Одл. Арх. вл. бр. 2131/935 год. примљен је у клир Епарх. браничевске игуман Лукијан, по уредно добијеном канонском отпусту из епархије скопске.

Канонски отпусти

1) Одл. Арх. вл. бр. 2154 од 11/24-XII-1935 г. подарен је канонски отпуст за Епархију нишку јереју Димитрију Стојковићу привр. пароху мало орашком.

2) Одл. Арх. вл. бр. 89 од 3/16-I-936 г. подарен је канонски отпуст ј-монаху Иринеју Чујку, сабрату м-ра Маљкова за Епархију шабачку.

Постављења и премештаји

1) Одл. Арх. вл. бр. 1764 од 28-XI/11-XII-935 постављен је јереј Лав Доседјел, за привр. пароха I лазничке парохије.

2) Одл. Арх. вл. бр. 99 од 5/18-I-1936 г. постављен је за привр. старешину м-ра Тумана игуман Лукијан.

3) Одл. Арх. вл. бр. 2155 од 13/26-XII-1935 г. премештен је јереј Драгољуб Митровић, парох стењевачки за привр. пароха стрмостенског.

4) Одл. Арх. вл. бр. 2155 од 13/26-XII-935 г. премештен је јереј Риста Јарамаз, парох стрмостенски за привр. пароха миљевињско-баричког.

5) Одл. Арх. вл. бр. 2155 од 13/26-XII-935 г. премештен је јереј Илија Башчозић, привр. парох миливски за привр. пароха стењевачког.

6) Одл. арх. вл. бр. 2155 од 13/26-XII-1935 г. парохија Миливска дата је у привремено опслуживање јереју Јовану Ристићу, пароху плажанском.

7) Одл. арх. вл. бр. 2155 од 13/26-XII-1935 г. премештен је јереј Војислав Близнаковић, парох волујски за привр. пароха ракиначког (арх. нам. орашко).

8) Одл. арх. власти бр. 2185 од 17/30-XII-1935 г. постављен је за сталног пароха старо-ацибеговачког јереј Милан Бркић досадањи прив. парох исте парохије.

9) Одлуком Арх. вл. бр. 694 од 20-IV/3-V-1935 г. постављен је за сталног пароха ореовичког јереј Драгослав Поповић досадањи привремени парох исте парохије.

Умрли

1) Живота Миленковић, парох дворишки у арх. нам. раваничком умро је дана 25-XI/8-XII-1935 год.

2) Јеромонах Мирко (Архипов) сабрат м-ра Миљкова умро је дана 21-XI/4-XII-1935 год.

Вести из епархије

У Пожаревцу је још 1932 г. основано Верско добр. старатељство. Пред прошле Божићне празнике старатељство је упутило апел виђенијим грађанима града Пожаревца за прилог да би се невољнима дала помоћ, те да и они осете велике хришћанске празнике. Апел је потписало Његово Преосвештенство, и благодарни Његовој заузимљивости стигло је прилога 9844 дин. а издато 6631.

Како је рад старатељства један важан чиниоц у пастирској служби, то би се њему морала свуда посветити велика пажња.

Свештеничка конференција у Петровцу.

Месеца новембра прошле године при пријему бира одржана је конференција свештенства арх. намесништва млавског.

На овој конференцији уз учешће свих свештеника било је речи о многим акутним црквеним питањима: успешнијем свећењу водице и пастирствовању уз ускршњи пост; сузбијању ванбрачно живеоих лица, слаб одзив народа према црквеним богослужењима и друго.

Од особитог је интереса одлука ове конференције оснивање свештеничке библиотеке у Петровцу, за коју ће се набављати

само ретка и капиталнија дела богословске књижевности а у циљу усавршања свештенства и подизања њиховог угледа. Истог дана сваки свештеник положио је на име основног капитала по 50 дин. и у будуће давати по 10 дин. месечно; на библиотеку ће ићи и део чланског улога који остаје братству.

Његово Преосвештенство Епископ браничевски, извештен о овој одлуци конференције благоволео је похвалити рад конференције и свештенству подарити свој благослов и изразити жеље за успех у започетој акцији.

Том приликом изабрана је и управа библиотеке у коју су ушли: прота Брана Милић, арх. намесник, Влад. Вуковић, парох црљеначки, Жив. Марковић в. поповачки, Нацко Величковић, забрђски и Славољуб Бисић I петровачки.

У недељу 30-XII-1935 (12-I-36) свештенство намештства Ресавског одржало је концерат у корист подизања дома Св. Саве. Конценат је потпуно успео. Његово преосвештенство је послало изасланика проту Душана Благојевића цркв. тужиоца.

Скупљање прилога путем концерата треба употребити кад год је тај пут целисходнији.

Објашњења из богослужбене праксе.

1) Где треба свештеник да стоји кад чита јутарње васкрсно јеванђеље?

И ако је у предкумановској Србији уобичајено да свештеник чита васкрсно јеванђеље стојећи пред престолом, то није правилно. Јер читајући васкрсно јеванђеље свештеник представља анђела који је објавио васкрсење. И зато треба да стоји са стране престола, а најбоље лицем окренут жртвенику.

2) Где свештеник чита молитву „Спаси Боже“ на вечерњој литији?

Изневши петохлебницу оставити је на спремљени сто. Затим ићи у „притвор“ — испод целивајуће иконе, тамо прочитати молитву, тако да после „мир свјем“ нема потребе окретати се већ продужити даље читање. По возгласу, свештеник долази и стоји код петохлебнице. Ово је правилно а и у службенику тако стоји.

Одговорни уредник: Драгутин Маринковић, свештеник,
в. д. архијерејског намесника пожаревачког.

Штампарија Ђорђа Наумовића у Пожаревцу.

А П Е Л

Архијер. намесницима, режисерима и свештенству Епарх. браничевске

Како је примећено да поједина Намесништва нису послала претплату ни члан. улог за прошлу 1935 год., а нека чак ни за 1934 год., то се моле да првога нареднога месеца прикупе од свих свештеника, као и цркава, дуговану претплату у 60 дин. годишње, члан улог 60 дин. укупно 120 дин. од сваког свештеника. Од ове суме има се послати Драг. Матејићу свешт. у Пожаревцу као благајнику свештеничког удружења по 100 дин. од свештеника, а остатак у 20 дин. задржати за потребе братства.

Садржај

Члаци и расправе:

На почетку нове године	стр.	1— 4
Сава Михајловић: Онтологија и техника пастирске службе	"	4— 7
Милаш Љ. Поповић: Поздрав	"	8—10
Рад свештеничког удружења	"	10—11
Вит. Марковић: Две смрти и два васкрсења	"	11—18
Дан. Ј. Поповић: У име Оца, Сина и Св. Духа	"	18—22
Атан. Ст. Илић: Проповед	"	22—26
Бран. М. Милић: Религија и религиозни живот старих Словена	"	26—29
Службене вести	"	29—31
Вести из епархије	"	31—32
Објашњења из Богослужбене праксе	"	32
